

Az ezerarcú pumi

A kutyák bohóca néven is emlegetett magyar terelő pásztorkutya az alkalmazkodás egyik legjobb példája. A pásztor csizmaszára mellől a modern nagyvárosok forgatagáig hosszú út vezetett, melyet ez a viszonylag kistermetű, csupa szív kutya sikeresen teljesített.

Történelem

Magyar kutyafajtáink eredetére vonatkozó adatok alapján valószínűsíthető, hogy a Kárpát-medencében található terelő kutyák állományával keveredtek a később bekerült idegen fajták. A mezőgazdaság fejlődése, így a gyapjúkereslet növekedése és a finomabb gyapjú iránti igény szükségessé tette a hazai rackaállomány mellett a nyugati merinói juhok behozatalát. Az állatokat lábon hajtották hazájukból, és természetesen kísérték őket a hajtókutyák is. Ahogyan az máig szokás, sok esetben a nyájjal a kutyát is eladták, így keveredett az itt élő pásztorkutyák állománya például a francia terrier típusú terelőkutyákkal. Évtizedek során a kívánatos tulajdonságok megszilárdultak a hazai állományban is, így a pulinál rövidebb szőrzetű, energikus, fáradhatatlan munkamániás kutyák sikeresek voltak a pásztorok körében.

A pumiról az első pontos leírást Pethe Ferenctől olvashatjuk, az 1815-ben megjelent „Természet Históriaja” oldalain, igaz ugyan, hogy „kuvasz” néven: „... **nagyságára olyanforma, mint egy köjök-farkas; fülei fennállók, szőre valamennyire bolyhos, legalább nem sima, a' farka kerekedése pedig alólról, bojhos; színe gyakran barnás-fekete, de különben számtalan, többnyire szennyes-színű...**”

Amint látjuk, ez a kutya semmiképpen nem lehet a kuvasz, mai fogalmaink szerint sokkal inkább a pumit ismerhetjük fel a leírásban és a mellékelt rajzban. A pásztorkutyák elnevezése terén sokáig hasonló káosz uralkodott, a „pumi”, vagy éppen a „mudi” név egyszerűen hajtókutyát jelentett.

1909-ben Monostori Károly leírásában volt „Nagy pumi” – a komondor, és „Kis pumi” a puli. Lovassy Sándor 1919.-ben szintén lógó- vagy álló fülűnek írja le a pulit, de a pumit is, azonban határozottan elkülöníti a pumit, mint dunántúli tájfajtát. Megjegyzi, hogy színe rendszerint galambszürke, és szőre jóval rövidebb, mint a pulié, lába pedig magasabb. Talán ez az első mai fogalmaink szerint helyes elkülönítése a két fajtának. **Dr. Raitsits Emil** vezetésével 1914-ben a Budapesti Állatkertben kezdték meg a puli dunántúli fajtaváltozatának tekintett pumit elkülöníteni, és szelektáltan tenyészteni. A fajta első tudományos leírását **Dr. Anghy Csaba Géza** készítette 1935-ben, és az időközben elhunyt **Raitsits** doktor tiszteletére róla nevezte el.

A pumi a XXI. században

A pumi karrierje a nyáj mellől indult, hiszen eredeti közegében nem maradhatott volna fenn, ha nem lettek volna minden szempontból kiváló képességű kutyák. A kistestű pásztorkutyák - rendkívüli alkalmazkodóképességüknek köszönhetően már a XX. század elején kedvelt társává váltak a városi embernek is. Század eleji képeken láthatjuk az elegáns pesti kisasszonyokat pumival az oldalukon.

A pumi esetében szerencsésen ötvöződött az intelligencia a terrierek temperamentumával. A szőrzet viszonylagos könnyebb kezelhetősége is nagy előnyére válik a fajtának, ez is nagyban segítette népszerűségét.

A mezőgazdasági állattartásban minden területen kiválóan alkalmazható volt a pumi, hiszen viszonylag kisebb méretét vakmerősége és ügyessége ellensúlyozta: a hagyományos juhászati munka mellett a kondás, de éppen a gulyás is nagy hasznát vette ezeknek az örökmozgó, mindenre azonnal reagáló kutyáknak. A „beszédese” jellem a ház körül is hasznos volt, mivel a pumi tudta nélkül nem történhetett semmi a ház körül, és a kis kutya jelzésére figyelt a gazda, de a nagytestű őrzőkutyák is. Kiváló dűvadirtó is, a patkányok és más kártevők nagy pusztítója.

A pumit örök, fáradhatatlan tetre készség jellemzi: munkája során általában szemkontaktusban van gazdájával, lesi, várja a következő feladatot, és azt legjobb tudása szerint igyekszik is végrehajtani. Örökké igényli a feladatot, a foglalkozást, szüksége van a feladat végrehajtása utáni sikerélményre. Minthogy a juhász hagyományosan hónapokat töltött kutyájával kettesben a pusztán, így az örökös figyelem, a gazdára fókuszált viselkedés mélyen rögzült a fajtában. Ez az, amit még ma is kitűnően lehet érzékelni pumi és gazda kapcsolatában, és ez vezetett oda, hogy a mezőgazdaságban egyre csökkenő igénybevétel ellenére a fajta nem tűnt el, sőt megtalálta helyét az emberek világában.

Jellemző módon azonban - mivel nálunk régen sem volt divat a „hazai” – a fajta rendkívüli képességeit először Skandináviában, jelesen Finnországban kamatoztatták, és ez nagy lökést adott a fajta népszerűségének. A kilencvenes évek elején feltűnt az agility sportban egy „Miklós” nevű finn pumi, aki olyan fergeteges futamokat futott egészen az Európa Bajnokságig, hogy sokan felfigyeltek rá, vajon mi lehet ez? Helsinkiben az egyik agility iskolában volt szerencsém körülbelül negyven (!) pumival találkozni.

A fajta egyre inkább terjed a világban, újabb országokban tűnik fel, és mindenhol nagy sikert arat.

Árkosi József